

تاسوعا به هم نشینی با نام عباس(ع) می‌بالد

تاسوعای حسینی یکی از مهم‌ترین رویدادهای تاریخ اسلام برای شیعیان به شمار می‌رود در آن حضرت عباس(ع) برای حفظ و تحکیم مبانی حقیقی اسلام در مقابل زورگویان ایستادی کرد و با اینار و رشادت خویش در تاریخ اسلام ماندگار و به عنوان نماد حق‌طلبی در میان شیعیان شناخته شد.

نهم ماه محرم یا تاسوعا نزد مسلمانان و محبان اهل بیت(ع) از اهمیت بالایی برخوردار است. این روز هنگامه ای ارزشمند برای پاسداشت حضرت عباس(ع) آموزگار بی‌بدیل قنوت است که با رشادت‌های بی‌مانند خود در برابر طاغوت زمان ایستاد و تا آخرین نفس پرچم اسلام را برافراشته نگاه داشت. یکی از دلایل اصلی بزرگداشت تاسوعا در ایران، ابراز ارادت و احترام به شخصیت ولای حضرت ابوالفضل العباس(ع) به عنوان دومین شخصیت حماسه عاشورا است، بنابراین در ایران این روز را منتسب به آن حضرت می‌دانند.

در همه ایام محرم به امام حسین(ع) و یاران حضرت سخت گذشت و ظلم‌ها روا داشته شد اما ظلم‌ها و سختی‌ها در روز تاسوعا بیش تر و در عاشورا چندین برابر شد و به لوج خود رسید. این روز روزی بود که آب را روی لعل بیت(ع) و یاران امام سته بودند. راه‌ها همه تحت کنترل بود تا شخصی به امام نیبوند. تهدیدهای سپاه «عمر سعد» جدی‌تر و حالت تهاجمی آنان به طرف خیمه‌ها بیش تر می‌شد. (۱) امام صادق (ع) فرمود: تاسوعا روزی است که حسین و اصحاب او در کربلا محاصره شدند و سپاه شامیان بر ضد آنان گرد آمدند. این زیاد و عمر سعد نیز از فرلم آمدن همه سواران خوشحال شدند. آن روز، حسین(ع) و یاران او را ناتوان شمردند و یقین کردند که دیگر برای او یآوری نخواهد آمد و عراقیان نیز او را پشتیبانی نخواهند کرد. (۲)

هدف از فرستادن امان نامه

در کربلا تا نهم محرم خبری از جنگ نبود. سپاهیان دشمن مانع حرکت امام حسین(ع) و یارانش به کوفه شده بودند و اصرار می‌کردند که ایشان با یزید بیعت کند و امام هم نمی‌پذیرفت. در روز تاسوعا - شمر وارد کربلا شد و برای حضرت عباس(ع) و برادرانش امان نامه آورد و گفت: «این بنو اخطنا»؛ پسران خولهر ما کجایند؟ ولی آن بزرگواران جواب ندادند. امام حسین (ع) فرمودند: جواب او را بدهید اگر چه فاسق است.

حضرت عباس (ع) در جواب فرمودند: چه می‌گوی؟ شمر گفت: من از جانب امیر برای شما امان نامه آورده ام. شما خود را به خاطر حسین (ع) به کشتن ندهید. حضرت عباس (ع) با صدای بلند فرمود: (لعنت خدابَر تو و امیر تو) بر امان تو باد. ما را امان می‌دهید در حالیکه پسر رسول خدا را امان نباشد؟! حضرت عباس(ع) با نهد زد: بریده باد دست‌های تو و لعنت خدابَر تو و امان نامه ات. ای دشمن خدا، ما را دستور می‌دهی که از یاران برادر و مولایمان حسین(ع) دست برداریم و سر در طاعت ملعونان و فرزندان ناپاک آنان درآوریم. آیا ما را امان می‌دهی ولی برای فرزند رسول خدا(ص) امانی نیست؟ (۳)

از متن برخی مقاتل بر می آید که شمر بن ذی الجوشن دلی

فرزندان حضرت ام البتین (س) بوده است که این نسبت در برخی مقاتل رد شده است و ذکر کرده اند در مکالمات رد و بدل شده منظور از دلی فقط نسبت قومی بوده است. اگر چه به نظر می‌رسد که این امان نامه اگر توسط شمر گرفته شده باشد، غرض اصلی جدا کردن دلاور مردانی چون حضرت عباس و برادرانش از حضرت امام حسین (ع) بوده است تا بر اثر جنگاوری این دلیر مردان، سپاه عمر بن سعد بر هم نریزد.

حمله به خیمه‌ها در تاسوعا

به اتفاق نظر مقاتل در بعد از ظهر پنج شنبه نهم محرم طبق دستور موکد ابن زیاد به عمر بن سعد هجومی به طرف خیمه های حضرت اباعبدل.. الحسین (ع) صورت گرفت. در کتاب طبقات الکبری درباره حمله به خیمه ها در عصر تاسوعا آمده است: «شمر بن ذی الجوشن ضیایی بعد از ظهر روز پنجشنبه نهم محرم سال شصت و یکم هجرت پس از نماز عصر با فرمائی که عبید.. به او داده بود، پیش عمر بن سعد رسید و همان هنگام فرمان داده شد که لشکر سوار شوند و همگان سوار شدند.»(۴)

ویژگی‌ها و اهمیت تاسوعا از نگاه مورخان
ابوالفضل عابدینی استاد تاریخ اسلام و عضو هیات علمی دانشگاه تهران در خصوص ویژگی هایی تاسوعا که باعث شده است تا به امروز همچنان نقطه پررنگ قیام امام حسین(ع) و یاران ایشان به شمار آید، می‌گوید: اهمیت روز تاسوعا به هدف های قیام کربلا یعنی اخلاص، ایثار، شهامت و شجاعت بازمی‌گردد. این نهضت از جهت‌های مختلف قابل توجه است. ایشان برای احیای سنت پیامبر اکرم(ص) به مبارزه با دشمن مبادرت ورزید. این مهم سبب شد تا سیدالشهدا(ع) با همه اهل بیت(ع) به رویارویی با لشگر یزید پردازد تا اهمیت نهضت خویش را به همگان یادآور شود. باید دانست در کنار مبارزه با یک حکومت خلاف شرع، رویارویی با باطل و تأیید امر به معروف و نهی از منکر از ویژگی های قابل توجه این قیام محسوب می‌شود. این ویژگی‌ها در واقع سبب ماندگاری این نهضت بزرگ در طول سده های متمادی شده است و باعث شد، آزادگان تاریخ و انسان‌های آزاد اندیش با پیروی از ویژگی های واقعه عاشورا به هدایت و ارشاد ملت‌ها همت گمارند.

به عنوان نمونه «ماهتما گاندی» یک هندو و غیر مسلمان بود اما در مبارزه علیه انگلیسی‌ها از امام حسین(ع) درس گرفت و به رویارویی با استعمار، ظلم و باطل شتافت. این مساله که رهبران بزرگ دنیا نیز از قیام امام سوم شیعیان(ع) درس گرفته و راه آنان را الگوی هدف‌های مبارزاتی خویش قرار داده‌اند، گویای ارزش‌های بی‌نظیر قیام کربلا است.شاید مهم‌ترین درسی که بتوان از روز تاسوعا آموخت، این باشد که در این روز بیش از پیش شجاعت و شهامت حضرت ابوالفضل(ع) آشکار شد و همگان دریافتند، این بزرگوار پشتیبان محکم و یاور امام حسین(ع) در لحظه‌های سخت و دشوار است.

نکته دیگر بحث روشنگری در این روز محسوب می‌شود. زمانی‌که یزیدیان به طرف خیمه‌های امام حسین(ع) و یاران او هجوم آوردند و به یاران امام(ع) گفتند، بیعت کنید و در غیر این صورت برای جنگ آماده‌باشید؛ لشکریان مهلت خواستند، این مهم در واقع برای پرداختن به روشنگری بود.

اجرای نخستین سوگواره

استانی باران لالایی

نخستین سوگواره استانی یادکست صوتی «باران لالایی» با محوریت لالایی‌های عاشورایی از سوی واحد آفرینش‌های ادبی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان خوَرستان اجرا می‌شود.

به گزارش صدا و سیما، نخستین سوگواره استانی ساخت یادکست صوتی «باران لالایی» ویژه کودکان، نوجوانان و بزرگسالان، با محور موضوعی «لالایی‌های عاشورایی» از سوی واحد آفرینش‌های ادبی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان خوَرستان اجرا می‌شود و متقاضیان واجد شرایط می‌توانند فایل‌های لالایی خود را با موضوع ذکر شده با ذکر مشخصات (نام و نام‌خانوادگی، سن، کد ملی، شهرستان، شماره تماس) در قالب فایل mp۳ و مدت زمان حداکثر ۲ دقیقه به شماره ۰۳۰۷۰۳۱۷۳۶-۰۹ در پیام‌رسان «بله» ارسال کنند.

لالایی به گویش‌های محلی خوَرستان امتیاز ویژه دارد و آخرین مهلت پذیرش آثار برای شرکت در این سوگواره، ۳۱ تیر ۱۴۰۳ اعلام شده است.

پویش مهر نخبگانی نذر کتاب برای اهداء به دانش‌آموزان مناطق کم‌برخوردار

پویش مهر نخبگانی نذر کتاب به مناسبت فرارسیدن ماه محرم، به همت بنیاد نخبگان استان بوشهر برگزار می‌شود.

به گزارش ایسنا، در ادامه برگزاری برنامه‌های فرهنگی و با هدف ارتقاء حس مسئولیت‌پذیری در بستر باورهای دینی و اعتقادی، بنیاد نخبگان استان بوشهر در نظر دارد به مناسبت فرارسیدن ماه محرم، «پویش نذر کتاب» را به منظور اهداء کتاب به دانش‌آموزان مناطق کم‌برخوردار برگزار کند.

علاقه‌مندان می‌توانند جهت شرکت در این پویش خیر و خلدیندانه، کتاب‌های خود از قبیل آموزشی، کمک آموزشی، کنکور، کودک و نوجوان علمی، اجتماعی و سایر کتاب‌های قابل استفاده را به بنیاد نخبگان استان بوشهر ارسال کنند تا پس از گردآوری، به دانش‌آموزان مناطق کم‌برخوردار استان بوشهر اهداء شود. به نقل از پایگاه اطلاع‌رسانی بنیاد ملی نخبگان، مستعدان سراسر کشور می‌توانند برای هماهنگی و مشارکت در این پویش با شماره‌های ۰۹۱۷۲۲۴۸۹۱۰-۰۹۱۷۷۶۶۲۵۵ تماس بگیرند.

رَوايَتِ عَلمَمدارُ

سلام بر ابوالفضل العباس فرزند امیرالمؤمنین **علیه السلام**؟ آن‌که در راه برادر از جان خود گذشت همو که از دیروز برای فدای خود برداشت و پیش فرستاد، خود را فدا و سر قرار داد و تلاش بسیار در رساندن آب نمود و دستالش جدا کردید. خدای لعنت کند قاتلن او یزید بن رقاد جهنی و حکیم بن طفیل طائی را.

یزیدبنیامیر

سقا، دلاوری و شجاعت و از خودگذشتگی عباس در صحنه‌های حیرت آور آب‌رسانی به تشنگان، سبب این لقب شد.

قمر بنی هاشم، بهره‌مندی بسیار عباس از جمال و جلال و سیمای زیبا و سیرت سبز و نورانی، زمینه‌ساز این لقب است.

پیچمدار و علمدار، یادآور دلاوی و حفظ لشکر امام حسین^{علیه السلام} در برابر دشمن است. علمداری عباس ^{علیه السلام} این لقب را برایشان به ارمغان آورد.

العبد الصالح، لقبی که حضرت صادق^{علیه السلام} در زیارت عموی گرانقدرش بدان اشاره دارد: «السلام علیک ایها العبد الصالح» سلام بر تو، ای بنده صالح خدا.

پای الحوائج، کرمی از دودمان کریمان که چون حاجتمندی سوی او روی کند، خواسته‌هایش را برآورده می‌سازد.

۱ مهلت گرفتن از دشمن برای راز و نیاز

نخستین مأیوریت حضرت عباس در واقعه کربلا عصر روز نهم انجام شد که به فرمان یزید بن زید دشمنان رفت و از آنان خواست که شب را به آنان مهلت دهند.

۴ جریان آوردن آب به خیام

هنگامی که تشنگی بر امام^{علیه السلام} و یارانش چیره گشت، عباس^{علیه السلام} را فراخواند و به اتفاق سی‌سوار و بیست پیاده‌ابست مشک‌بری تهیه آن فرستاد.

۶ فرستادن برادرانش به میدان نبرد

حضرت ابوالفضل ^{علیه السلام} به برادران خود فرمود: جانم فدایان پیش تازند و از سوزنران حمایت کنید، تا اینکه در برابرش به کمر شهادت قزو روید.

۲ جریان زد امان‌نامه دشمن

جولی حضرت و برادران در برابر امان نامه: خدا تو و امان تو را لعنت کند! آیا به ما امان می‌دهی، در حالی که پسر رسول خدا ^{صلی الله علیه و آله} امان ندارد.

۵ نجات یاران امام حسین^{علیه السلام} در جنگ

در این میان اتفاق می‌افتاد که برخی از اصحاب در میان محاصره دشمن قرار می‌گرفتند و حضرت عباس^{علیه السلام} با یک حمله آنان را نجات می‌داد.

۷ وداع با آسایش خیمه‌ها

نگهان خیمه‌ها و امور مربوط به آسایش و امنیت پس عهده او بود و تا نذبه بود، دودمان امامت، آسایش و امنیت داشتند.

تاسوعا مهلتی به شمار می‌رفت تا امام حسین(ع) و یاران او با خدا راز و نیاز کنند و سومین امام شیعیان(ع) بتواند سفارش‌های لازم را به صحابه خویش انجام دهد و ذهن آنان را روشن سازد. اهمیت دیگر تاسوعا در این است که امام(ع) به یاران خویش فرمود که درفاردی زنده نخواهد ماند و انتخاب برای ماندن را به عهده آنان گذاشت اما اصحاب امام حسین(ع) مانند «حبيب بن مظاهر» گفتند که پیشوای خویش را ترک نمی‌کنند. آنها سیدالشهدا(ع) را تنها نگذاشتند و آن ولایمقام ایمان آنها را چنان کامل دید که جایگاه آنان را در بهشت دانست. در واقع اصحاب و اهل بیت(ع) برای رسیدن به شهادت و رسیدن به جایگاه ولای آن به مبارزه با دشمن شتافتند.

سردار فداکار تاسوعا، الگو و اسوه‌ای برای جانبازان
حضرت ابوالفضل(ع) با پیام بصیرت، ولایت‌مداری، جهاد و دفاع از حریم حق و امامت ثابت کرد که پایمردی و جافشانی تنها با زبان نیست، بلکه باید از عمق جان در صحنه‌های حساس و سرنوشت‌ساز، تجلی یابد و با جهاد و شهادت نشان داده شود. لوج بصیرت ایشان در نهضت تاسوعا و عاشورا به تصویر کشیده شد که با وجود تهدیدها و تطمیع‌های دشمنان و مخالفان بعد از دریافت امان‌نامه با بصیرت از آن امتحان دشوار، سربلند بیرون آمد و با تمام توان از حریم امامت و ولایت دفاع کرد. در عصر حاضر نیز رزمندگان دفاع مقدس با الهام از ایثارگری‌های حضرت عباس(ع) با بذل جان خود از انقلاب اسلامی به رهبری امام خمینی(ره) حمایت کردند.

با گذشت چهارده سده، هنوز همه جانبازان، این امام والا مقام را الگوی خود قرار می‌دهند، حجت الاسلام «عباس رضوی» نسب نماینده مجمع طلاب حوزه علمیه قم و پژوهشگر امور دینی بر این باور است که حضرت ابوالفضل(ع) از نظر ولایتمداری الگوی بزرگی برای جانبازان جنگ تحمیلی به شمار می‌رفت. وجه تسمیه جانبازان دفاع مقدس و حضرت ابوالفضل (ع) جانبازی و ایثار در راه خدا بود. مهمترین و اصلی‌ترین فضیلت حضرت عباس(ع) را باید در ولایت‌پذیری و اطاعت محض از ولی امر و امام زمان خویش دانست که در نهایت با شهادت در نبرد بزرگ حق علیه باطل پیام خود یعنی وفاداری به ولایت و امامت را در تاریخ اسلام جاودانه کرد.

شرایطی که حضرت عباس(ع) در آن روزگار داشت، مشابه وضعیتی بود که رزمندگان دفاع مقدس در هشت سال جنگ تحمیلی داشتند. از این رو ایشان به نوعی پیشگام و پیشقدم در امر آسیب‌دیدگی جسمی تا مرحله شهادت هستند. رشادت‌های حضرت ابوالفضل(ع) سرمشق و الگوی جانبازان دفاع مقدس قرار دارد و همچنین از نظر ولایتمداری نیز الگوی بزرگی برای آنان به شمار می‌رفت.

منابع

۱- جواد محدثی، فرهنگ عاشورا، ص ۹۱-۹۲.

۲- بحار الأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار، علامه مجلسی

اسلامیه، تهران، ۴۵، ص ۹۵.

۳- تاریخ طبری، محمد بن جریر طبری، ترجمه ابو القاسم پاینده تهران، اساطیر، ۱۳۷۵، جلد ۵، صفحه ۴۱۶- ۴۱۵

۴- ترجمه طبقات الکبری، ابن سعد کاتب وقادی، مترجم محمود مهدوی دامغانی، تهران، ۱۳۷۴، جلد۵، صفحه ۹۸

اصالت اشعار و کیفیت موسیقایی

نغمه‌ها در مداحی

خواننده آلبوم نغمه‌های عاشورایی گفت: مداحان در گذشته با علم به ردیف و دستگاه‌های موسیقی مداحی می‌کردند و موسیقی‌دانان نیز سبک آهنگ‌های خود را از آن‌ها الهام می‌گرفتند. مداحی یا روضه‌خوانی یکی از هنرهای نمایش مذهبی و ملی ایرانیان است که معمولاً در ایام محرم، نیمه شعبان، فاطمیه و... برگزار می‌شود. در دهه‌های اخیر اما، اصالت اشعار و کیفیت موسیقایی نغمه‌ها افت چشم‌گیری داشته و برخی از مداحان به دلیل دانش اندک در ردیف و دستگاه‌های موسیقی، به کپی‌برداری از ترانه‌های سنتی یا پاپ روی آورده‌اند. این در حالی است که مداحان در قدیم با موسیقی ردیفی ایران آشنایی کامل داشته و به مداحی به عنوان یک شغل نگاه نمی‌کردند، ضمن اینکه از اشعار فاخر شاعران معتبر در مداحی استفاده می‌شد. محمدرضا قربانی، خواننده آلبوم نغمه‌های عاشورایی در گفت‌وگو با ایسنا و با اشاره به اینکه مداحی را از کودکی و در قالب شبیه‌خوانی آغاز کرده‌است اظهار کرد: پس از اتفاقات روز عاشورا، مداحی به سبک‌ها و شیوه‌های گوناگون آغاز شده و شکل‌گیری شبیه‌خوانی نیز مربوط به دوران صفویه است او ادامه داد: اکثر مداح‌های قدیم به کلاس آواز و موسیقی می‌رفته‌اند و بر اساس ردیف و دستگاه‌های موسیقی مداحی می‌کردند. در گذشته افرادی نیز که به‌صورت اصولی موسیقی کار می‌کرده‌اند، ریتم، سبک و آهنگ‌های خود را از مداحان الهام می‌گرفتند ولی در حال حاضر این امر به این صورت است که مداحان بیشتر در حال الهام گرفتن از خواننده‌ها و به‌خصوص موسیقی‌پاپ هستند که اصول خاصی را رعایت نمی‌کنند.

او خاطر نشان کرد: در حال حاضر مداحی‌ها هر جنبه‌ای دارند به‌جز عبادتی! از نظر ما که با نسل‌های قدیم کار کرده‌ایم، چیزی که در حال حاضر در حال مشاهده آن هستیم، مداحی نیست و بیشتر سبک‌های نوین بدون علم و دانش گرفتن از خواننده‌ها و به‌خصوص موسیقی‌پاپ گرایش جوان‌ها مفید باشد اما در صورتی که کنترل‌شده و صحیح‌تر اجرا شود. این خواننده ضمن اشاره به اینکه در حال حاضر اصالت اشعار و کیفیت موسیقایی نغمه‌ها در مداحی دچار افت شدیدی شده است، افزود: آثار این اقت در جامعه نیز نمایان شده و قابل مشاهده است و به‌مرور زمان نیز سبب از میان رفتن مداحی اصیل می‌شود. اشعاری که مداحان قدیم از آن‌ها استفاده می‌کردند و اشعار مذهبی توسط شعری بسیار متبحری سروده می‌شد که علم این کار را داشته و مطالعه بسیار می‌کرده‌اند. قربانی ادامه داد: در حال حاضر بسیاری از اشعار را می‌بینیم که حتی قافیه آن نیز رعایت نشده است و مداحان نیز سواد کافی را برای تشخیص درست بودن اشعار از نظر وزن و قافیه ندارند. همچنین مداحان قدیم حتماً دارای ویژگی‌هایی نظیر صدای خوب بودند و با گذرلدن یک دوره موسیقی به این حوزه وارد می‌شدند؛ برای مثال من طی صحبتی که با مرحوم حاج رحیم جامی داشتم، ایشان گفتند که ۴ سال شاگرد زنده‌یاد استاد تاج اصفهانی بوده‌اند.

محمد بن علی بن ابی‌طالب **علیه السلام**

پدرش علی بن ابی‌طالب و مادرش امر ولد بود. برادر بزرگش «محمد حنفیه» بود. این بزرگوار در روز دهم محرم سال ۱۱ ه‍.ق، در کربلا با دشمنان برادرش حسین، جنگ سخت کرد و بسیاری از آن سیه کوفه را به هلاکت رساند و سرانجام به شهادت رسید.

عثمان بن علی **علیه السلام**

پدرش علی بن ابی‌طالب و مادرش حضرت فاطمه ام‌البتین بود. سومین پسر حضرت ام‌البتین بود و امام علی بن ابی‌طالب فرمود: او را به نام یاوران عثمان بن مظفر» نام نهادم. تا راه پدرش را ادامه دهد.

جعفر بن علی **علیه السلام**

پدرش علی بن ابی‌طالب و مادرش حضرت فاطمه ام‌البتین بود. کنیه اش «ابوعبدالله» و کوچک‌ترین پسر حضرت علی و ام‌البتین بود؛ علی بن جعفر عشق و علاقه ای که به برادرش جعفر طیار داشت، نام این پسر را جعفر گذاشت.

عبدالله بن علی **علیه السلام**

پدرش علی بن ابی‌طالب و مادرش حضرت فاطمه ام‌البتین بود. عبدالله همراه امام حسین ^{علیه السلام} از مدینه تا مکه و سپس به کربلا آمد و از جمله فرزندان ام‌البتین است که شمر بن ذی الجوشن از این زیاد برایشان امان نامه گرفت.

مسلم بن عوسجه

مردی شریف، عالم، و زاهد بود و از اصحاب رسول خدا^{صلی الله علیه و آله} به شمار می‌رفت؛ شجاعت و کوشش او در جنگ‌ها همیشه مورد زبان‌ها بود. در کوفه کپیل مسلم بود و مسئولیت خرید سلاح و گرفتن بیعت را بر عهده داشت؛ در فرات به شهادت رسید.

طرحی از مرکز تحقیقی اکتونیکاز